

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Radana Malíka a soudců JUDr. Barbary Pořízkové, Mgr. Daniely Zemanové, Mgr. Davida Hipšra a JUDr. Lenky Kaniové v právní věci žalobce: **A. S.,** zastoupený JUDr. Evženií Pichertovou, advokátkou se sídlem Příkopy 530, Kostelec nad Orlicí, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra, odbor azylové a migrační politiky**, se sídlem Nad Štolou 3, Praha 7, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 26. 11. 2008, č. j. OAM-508/VL-07-K03-2008, ve věci mezinárodní ochrany, o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 11. 12. 2009, č. j. 29 Az 50/2008 – 90,

takto:

Rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 11. 12. 2009, č. j. 29 Az 50/2008 – 90, **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

Odůvodnění:

Žalobce (dále jen „stěžovatel“) kasační stížností napadl shora označený pravomocný rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové (dále jen „krajský soud“), jímž byla zamítnuta jeho žaloba proti rozhodnutí Ministerstva vnitra, odboru azylové a migrační politiky (dále jen „správní orgán“), ze dne 26. 11. 2008, č. j. OAM-508/VL-07-K03-2008, kterým mu nebyla udělena mezinárodní ochrana podle § 12, § 13, § 14, § 14a a § 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně

zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (zákon o azylu), ve znění účinném v rozhodné době.

Napadeným rozsudkem krajský soud přezkoumal výše citované rozhodnutí správního orgánu a stěžovatelem podanou žalobu jako nedůvodnou zamítl podle § 78 odst. 7 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.").

Krajský soud po seznámení se s obsahem správního spisu a jednání ve věci konstatoval, že pokud stěžovatel odvozuje svůj odchod ze země původu od příkoří, která byla učiněna jeho rodičům policií, odkazuje na svá rozhodnutí v jejich věcech pod sp. zn. 29 Az 48/2008 a sp. zn. 29 Az 49/2008 s tím, že v jejich příběhu azylově relevantní důvody neshledal. Žaloby rodičů stěžovatele, jakož i všech ostatních členů jeho rodiny, byly zamítnuty pro nedůvodnost, kterou krajský soud shledal i v případě stěžovatele. Ten vedle potíží svých rodičů, jimiž trpěla celá rodina, navíc tvrdil, že měl jako Kurd potíže ve škole, ze které byl vyloučen, k čemuž krajský soud uvedl, že by tuto informaci velmi vážil, pokud by bylo možné vzít tvrzení stěžovatele jako věrohodné.

V daném případě však krajský soud námitce stěžovatele o jeho vyloučení ze školy neuvěřil, a to *„zejména s ohledem na jeho tvrzení – od počátku – že k vyloučení došlo v průběhu posledního ročníku základní školy – a zde nezletilý výslovně před soudem – uvedl, že se jednalo o devátou třídu, totéž popsal i v žádosti o udělení mezinárodní ochrany. S ohledem na materiál, který pojednává o základním školství v Turecku, však soud shledal, že povinná školní docházka v zemi původu žalobce je osmiletá*". Zmíněným materiálem je informace o povinné školní docházce v Turecku, zpracovaná správním orgánem (oddělením zahraničních vztahů a informací o zemích původu) dne 8. 12. 2009 a předložená jím pověřenou pracovnicí při jednání dne 10. 12. 2009, při kterém krajský soud provedl důkaz touto informací, z níž vyplývá, že základní povinná školní docházka v délce pěti let byla v rámci rozsáhlých reforem v Turecku zavedena po vzniku Turecké republiky v roce 1924, již od sedmdesátých let dvacátého století se jednotlivé vlády snažily o její prodloužení a rozšíření na všechny školou povinné turecké děti. V srpnu 1997 byl přijat zákon č. 4306, kterým byla zavedena povinná osmiletá základní školní docházka pro děti od šesti do čtrnácti let. V tomto směru potom krajský soud uzavřel, že: *„pokud nezletilý tvrdil, že měl touhu studovat, soud je přesvědčen, že v takovém případě by zcela jistě rodina, včetně prarodičů, kteří rodině dle sdělení otce zařídili odjezd za hranice, učinila alespoň základní kroky k tomu, aby synovi umožnila další pokračování ve vzdělání, tedy proti vyloučení nezletilého by se odvolala, případně zařídila vzdělání na jiné škole. V daném případě se však nic takového nestalo a soud z výše uvedených důvodů informacím nezletilého nemohl uvěřit*".

Podle krajského soudu tak v dané věci nebyla naplněna ustanovení § 12 písm. a) a b) zákona o azylu, jakož i další ustanovení - § 13, § 14, § 14a a § 14b

zákona o azylu, k nimž odkázal jednak na dostatečné odůvodnění ze strany správního orgánu a jednak na zamítnutí všech ostatních žalob podaných rodinnými příslušníky stěžovatele. Ve vztahu k neudělení humanitárního azylu navíc dodal, že jeho úlohou je přezkoumat, zda měl k danému výroku správní orgán dostatek podkladů a v této souvislosti krajský soud odkázal na správní spis s tím, že neshledal žádné pochybení.

V podané kasační stížnosti stěžovatel napadl celý výrok rozsudku krajského soudu, který dle jeho názoru postupoval nesprávně při hodnocení důkazů. Stěžovatel je nezletilý a jeho otec byl ve vlasti napadán, uvězněn, zraněn a natolik jako Kurd v Turecku pronásledován a diskriminován, že je bezesporu, že se jedná o pronásledování a diskriminaci ve smyslu § 12 zákona o azylu, resp. Příručky Úřadu vysokého komisaře OSN pro uprchlíky k postupům a kritériím pro určování právního postavení uprchlíka, konkrétně čl. 51 – 55. Současně připomněl, že k této situaci, kterou trpěla celá jeho rodina před opuštěním Turecka, předložil obžalobu a vazební opatření ze srpna 2000, kdy byl otec stěžovatele držen ve vazbě, kde byl mučen po dobu 6 měsíců; krajský soud to však shledal jako nedůvěryhodné. Připomněl také předložení zpráv z lékařských vyšetření, jimiž byla doložena zranění jeho otce, k čemuž krajský soud rovněž nepřihlédl. V návaznosti na shledané rozpory ve výpovědi pak uvádí, že se on ani jeho rodinní příslušníci nevyjadřovali zcela přesně, když byli pod psychickým tlakem celé věci, otec je po zranění hlavy a jeho schopnosti vyjadřování a paměti jsou omezené. Stěžovatel ani jeho rodiče nebyli schopni ani za pomoci překladatele vylíčit veškerou situaci svoji i své rodiny tak, jak hrozná v zemi původu byla, kdy např. stěžovatel ze strachu se ve škole pomočil, když byl pronásledován, že nakreslil při vyučování kurdskou vlajku.

Rozhodnutí krajského soudu považuje stěžovatel za povrchní, stranící žalovanému správnímu orgánu, ignorující předložené důkazy a de facto ho i s celou rodinu vystavuje nucenému návratu do prostředí pronásledování, diskriminace a neposkytnutí zdravotní a sociální pomoci. V této souvislosti poukázal na to, že krajský soud nepřihlédl ke zprávě Amnesty International z roku 2006, jakož i z následujících let, kde jsou popsány praktiky tureckých státních orgánů vůči Kurdům. Nezohlednil rovněž stav nezletilých dětí v rodině stěžovatele, a to především ve vztahu k jejich právům vyplývajícím z Úmluvy o právech dítěte, zejména z čl. 3, který hovoří o respektování zájmu dítěte. Celá rodina je přitom stižena nevyléčitelnou nemocí dvou nezletilých dětí a v tomto ohledu se tedy krajský soud – potažmo žalovaný správní orgán – měl zabývat možností humanitárního azylu.

Závěrem stěžovatel vyjádřil přesvědčení, že Nejvyšší správní soud by měl kasační stížnost přijmout, protože napadeným rozhodnutím krajského soudu bylo citelně zasaženo do jeho postavení a postavení celé jeho rodiny, neboť krajský soud nehodnotil předložené důkazy každý zvlášť a všechny ve vzájemných souvislostech.

Na základě toho proto žádá, aby Nejvyšší správní soud napadené rozhodnutí krajského soudu zrušil a věc mu vrátil zpět k dalšímu řízení.

Správní orgán ve vyjádření ke kasační stížnosti popřel její oprávněnost, neboť se domnívá, že jak jeho rozhodnutí, tak rozhodnutí krajského soudu bylo vydáno v souladu s právními předpisy. Odkázal přitom na správní spis, zejména na vlastní podání a výpovědi, které stěžovatel učinil během správního řízení. Dále odkázal též na protokoly o jednání před krajským soudem ze dne 26. 9. 2009 a 10. 12. 2009 s tím, že během správního i soudního řízení se zabýval všemi skutečnostmi, které stěžovatel tvrdil, avšak pro značné rozpory ve výpovědích shledal jeho tvrzení nevěrohodnými, což bylo řádně odůvodněno. Námitky uplatněné v kasační stížnosti tak správní orgán shledává zcela irelevantními, a proto navrhl její zamítnutí pro nedůvodnost.

Nejvyšší správní soud nejprve posoudil formální náležitosti kasační stížnosti a konstatoval, že kasační stížnost je podána včas, jde o rozhodnutí, proti němuž je kasační stížnost přípustná, a stěžovatel je zastoupen advokátem (§ 105 odst. 2 s. ř. s.). Poté, vzhledem k tomu, že se v dané věci jedná o kasační stížnost ve věci mezinárodní ochrany, se Nejvyšší správní soud ve smyslu ustanovení § 104a s. ř. s. zabýval otázkou, zda kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatele. Pokud by tomu tak nebylo, musela by být podle citovaného ustanovení odmítnuta jako nepřijatelná.

Pro vlastní vymezení institutu nepřijatelnosti a jeho dopadů do soudního řízení správního Nejvyšší správní soud odkazuje na své usnesení ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 - 39, publikované pod č. 933/2006 Sb. NSS, www.nssoud.cz, v němž vyložil neurčitý právní pojem „přesah vlastních zájmů stěžovatele“. Znaky tohoto pojmu jsou naplněny v případě „*rozpoznatelného dopadu řešené právní otázky nad rámec konkrétního případu*“. Podle citovaného rozhodnutí je tedy kasační stížnost ve věcech mezinárodní ochrany přípustná v následujících typových případech:

1. Kasační stížnost se dotýká *právních otázek, které dosud nebyly vůbec či nebyly plně řešeny judikaturou Nejvyššího správního soudu*.
2. Kasační stížnost se týká *právních otázek, které jsou dosavadní judikaturou řešeny rozdílně*. Rozdílnost v judikatuře přitom může vyvstat na úrovni krajských soudů i v rámci Nejvyššího správního soudu.
3. Kasační stížnost bude přijatelná pro potřebu učinit *judikatorní odklon*, tj. Nejvyšší správní soud ve výjimečných a odůvodněných případech sezná, že je namístě změnit výklad určité právní otázky, řešené dosud správními soudy jednotně.
4. Další případ přijatelnosti kasační stížnosti bude dán tehdy, pokud by bylo v napadeném rozhodnutí krajského soudu shledáno *zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotněprávního postavení stěžovatele*.

Ve světle takto vymezených kritérií pak Nejvyšší správní soud konstatuje, že v návaznosti na rozhodnutí správního orgánu a následný rozsudek krajského soudu lze vysledovat dvě základní roviny příběhu stěžovatele, jimiž jsou: (i) potíže jeho rodičů v zemi původu dotýkající se i jeho osoby a (ii) potíže ve škole vedoucí k jeho vyloučení; jejich posouzení ze strany správního orgánu, resp. krajského soudu, včetně posouzení možnosti udělení humanitárního azylu, přičemž pozornost si z důvodu uvedeného sub 4) kritérií přijatelnosti, tj. pochybení krajského soudu, jehož náprava může mít význam pro tuto individuální věc z hlediska hmotněprávního postavení stěžovatelů, zasluhuje otázka týkající se celkové věrohodnosti příběhu stěžovatele.

Kasační stížnost proto byla shledána přijatelnou a Nejvyšší správní soud napadený rozsudek krajského soudu v mezích řádně uplatněných kasačních důvodů a v rozsahu kasační stížnosti podle § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s. přezkoumal, přičemž dospěl k závěru, že kasační stížnost je částečně důvodná.

Z předloženého spisového materiálu vyplynulo, že stěžovatel přicestoval na území České republiky letecky dne 14. 3. 2008, a to s celou svojí rodinou – otcem (A. M.), matkou (A. N.), dvěma bratry (V. a Se.) a sestrou (R.), přičemž otec, matka i sestra podali samostatnou žádost o udělení mezinárodní ochrany a zbylí dva bratři podali žádost společně s otcem; tyto žádosti byly zamítnuty a obdobně jako v případě stěžovatele byla předmětná správní rozhodnutí podrobena přezkumu ze strany krajského soudu, proti jehož zamítavým rozhodnutím byly také podány kasační stížnosti vedené zdejším soudem pod sp. zn. 9 Azs 16/2010 (A. M., V. a Se.), sp. zn. 9 Azs 17/2010 (A. N.) a sp. zn. 9 Azs 19/2010 (A. R.). Žádost o udělení mezinárodní ochrany je datována dnem 26. 3. 2008 a obsahuje základní vstupní informace o stěžovateli, jenž jako důvod své žádosti uvedl, že chce zůstat s rodiči, s nimiž ze země původu odjel.

V pohovoru provedeném dne 4. 4. 2008 potom stěžovatel na výzvu správního orgánu, aby popsal svůj život ve vlasti, uvedl: „*chodil jsem do školy, mám 9 tříd. Když jsem nechodil do školy, tak jsem hrál třeba fotbal*“ (odpověď pod č. 2). K otázce, z jakého důvodu opustil Turecko, uvedl: „*protože jsme utekli, protože moji rodiče měli potíže. Já jsem měl taky potíže ve škole*“ (odpověď pod č. 3). K uvedeným potížím rodičů poznamenal, že byli mučeni a podrobnosti nezná; ohledně svých potíží ve škole konstatoval: „*kreslil jsem kurdskou vlajku, tak něco řekl o Apo a kvůli tomu mě zbili a vyhodili ze školy*“ (odpověď pod č. 5). Na následný dotaz, kdo je Ap., upřesnil, že se jedná o A. O. (všichni kurdové jej nazývají strýc Ap., poznamenal otec stěžovatele, který byl jako jeho zákonný zástupce přítomný u pohovoru).

Rozhodnutí o této žádosti sice nebylo součástí předloženého spisového materiálu, avšak z jeho obsahu vyplývá, že bylo vydáno dne 29. 4. 2008, pod č. j. OAM 277/VL-07-HA08-2008, s tím výsledkem, že mezinárodní ochrana nebyla udělena. V mezidobí stěžovatel se svojí rodinou vycestoval do Německa, odkud byl

posléze vrácen zpět do České republiky, kde dne 9. 7. 2008 opětovně požádal o udělení mezinárodní ochrany. V této žádosti pak uvedl následující: „*odjel jsem kvůli rodičům, kteří bili mučeni tureckými orgány. Já jsem měl také problémy ve škole, měl jsem fotku A. O. a kurdskou vlajku, proto mi dělali problémy učitelé a vyhodili mě za školy ... chtěl bych zde zůstat s rodiči a nechci se vrátit do Turecka. Jednou jsem přišel ze školy, přišli k nám domů policajti a dali mi zbraň k hlavě a řekli, že určitě schovávám nějaké zbraně. Od té doby jsem se počůrával, měl jsem strach, že mě zabijí*“ (odpověď pod č. 20 a 23). Totéž pak v podstatě uvedl i ve vlastnoručně psaném prohlášení s tím, že chodil do školy, 9 let studoval, ale protože kreslil obrázky Ap. a kurdskou vlajku, byl vyhozen; jako Kurdové měli hodně problémů, používali proti nim násilí, protože tvrdili, že jsou od PKK.

Během pohovoru, který byl se stěžovatelem veden dne 3. 9. 2008, konstatoval, že důvody jeho opakované žádosti jsou stejné jako u žádosti předešlé a k dotazům správního orgánu je krátce zopakoval s tím, že: „*...tátu hledali u nás doma. Byli to asi lidé od armády nebo od policie, nevím. Žádné podrobnosti nevím. Ve škole jsem kreslil kurdskou vlajku a obrázek O., když to viděl učitel, řekl mi, abych toho nechal a abych nechodil do školy. Vyloučili mě ze školy. ...Jednou, když u nás byla policie, řekli mi abych se zvednul, že sedím na zbrani. To je vše. Ještě mi položili zbraň na hlavu a řekli, ať se zvednu z té zbraně, stalo se to asi před dvěma lety*“(vše na č. l. 18 správního spisu).

Z výše uvedeného je patrná jasná a jednotná dějová linie příběhu stěžovatele, který se týká jednak potíží jeho rodičů v zemi původu a jednak jeho osobních problémů ve škole. Ve vztahu k potížím, které měli rodiče stěžovatele, přitom správní orgán a posléze také krajský soud konstatoval, že jsou nevěrohodné a účelově tvrzené a z tohoto pohledu tedy nemůže obstát ani příběh stěžovatele, resp. jeho potíže odvozené od potíží jeho rodičů.

S tímto závěrem se však Nejvyšší správní soud neztotožňuje a odkazuje na své rozsudky ve věcech rodičů stěžovatele ze dne 30. 6. 2010, č. j. 9 Azs 16/2010 – 229, a č. j. 9 Azs 17/2010 - 182, v nichž mj. konstatoval, že otázka věrohodnosti tvrzení žadatele o mezinárodní ochranu je svým způsobem neuralgickým bodem celého procesu rozhodování o udělení mezinárodní ochrany, neboť zcela zásadním způsobem ovlivňuje další postup ve věci, jakož i její konečný výsledek. Žadatel je totiž povinen poskytovat nezbytnou součinnost a uvádět pravdivé a úplné informace, na jejichž základě pak správní orgán zjišťuje podklady pro vydání rozhodnutí (§ 49a zákona o azylu), a zmíněná povinnost tak implicite umožňuje zamítnutí žádostí, pokud žadatel uvádí skutečnosti zjevně nevěrohodné. Jinými slovy, pokud je zpochybněna celková věrohodnost žadatele, znamená to, že jeho žádosti nemůže být vyhověno, aniž by se jí správní orgán, resp. krajský soud v rámci své přezkumné činnosti nějak blíže věcně zabývaly.

Z tohoto pohledu je tedy nezbytné přistupovat k posouzení věrohodnosti žadatele o udělení mezinárodní ochrany velmi uvážlivě, jakkoli nepochybně platí, že je to právě sám žadatel, kdo svojí výpovědí vytváří základní rámec tohoto posouzení. Žadatel je jakýmsi primárním zdrojem informací podstatných pro řízení o udělení mezinárodní ochrany a po jejich vyhodnocení (na základě konkrétních tvrzení uvedených v žádostech i v protokolech o pohovorech) dospěl zdejší soud k závěru, že oba rodiče stěžovatele od samého počátku poměrně konzistentně tvrdili jednotlivé skutečnosti, které je společně s jejich dětmi vedly k odchodu ze země původu a k podání žádosti o udělení mezinárodní ochrany, a tyto nebyly zpochybněny takovým způsobem, aby bylo možné konstatovat jejich celkovou nevěrohodnost a vyhnout se tak en bloc věcnému posouzení jejich případu.

Ostatně jak již bylo shora konstatováno, k posouzení věrohodnosti žadatele je nezbytné přistupovat velmi uvážlivě s tím, že pokud se žadatel po celou dobu řízení drží jedné dějové linie, jeho výpovědi lze i přes jisté nesrovnalosti označit za konzistentní a za souladné s dostupnými informacemi o zemi původu, pak je třeba z takové výpovědi vycházet. Musí však mít onu nezbytnou míru určitosti a věrohodnosti, která zabezpečuje, že správní orgán nebude nucen rozhodovat na základě tvrzení zhola nejasných či zjevně nevěrohodných. Tak tomu však v případě rodičů stěžovatele nebylo a správní orgán i krajský soud pochybily, pokud z jejich celkové nevěrohodnosti vycházely. Nejvyšší správní soud proto oba rozsudky krajského soudu, pod sp. zn. 29 Az 48/2008 a sp. zn. 29 Az 49/2008, které se týkají rodičů stěžovatele, zrušil a obě dvě věci vrátil zpět k dalšímu řízení.

Pokud jde o stěžovatelem tvrzené problémy při jeho školní docházce, které pramenily z jeho kurdské národnosti a vyústily v jeho vyloučení ze školy, je třeba poukázat na to, že správní orgán ve svém rozhodnutí daná tvrzení z hlediska věrohodnosti nijak nezpochybnil. Po jejich posouzení však konstatoval postupné zvyšování úrovně ochrany lidských práv v Turecku a i přes obecně stále problematické a méně výhodné postavení občanů, kteří veřejně prokazují svou kurdskou národnost, dospěl k závěru, že stěžovatelem tvrzené skutečnosti nelze považovat za pronásledování ve smyslu zákona o azylu. Naproti tomu krajský soud tvrzení stěžovatele ohledně jeho vyloučení ze školy zpochybnil a označil za nevěrohodné s poukazem na jeho vyjádření, že k vyloučení došlo v deváté třídě, ačkoli povinná školní docházka v Turecku je osmiletá, jak vyplývá z materiálu zpracovaného správním orgánem a předloženého při jednání krajského soudu dne 10. 12. 2009.

V tomto směru považuje Nejvyšší správní soud za nutné poznamenat, že stěžovatel opravdu uvedl, že chodil do školy a má devět tříd; konkrétně tuto skutečnost uvedl v rámci pohovoru dne 4. 4. 2008 při posuzování jeho první žádosti a posléze při podávání druhé žádosti ve vlastnoručně psaném prohlášení napsal, že chodil do školy a 9 let studoval (viz výše).

Při jednání před krajským soudem dne 29. 6. 2009 pak v návaznosti na své vyloučení ze školy uvedl: „*škola byla v místě našeho bydliště a došlo k tomu na jaře v posledním ročníku, resp. v 9 třídě. O vyloučení jsem doklad nedostal, dostal jsem jen papír s razítkem o vyloučení ze školy. Zákonný zástupce* (otec stěžovatele, pozn. Nejvyššího správního soudu) *poté uvádí, že o možnosti odvolání neuvažovali, on byl pozván k řediteli, kde se dozvěděl, že syn je vyloučen.*“ Při druhém jednání dne 10. 12. 2009 se těmto otázkám krajský soud již nijak nevěnoval a přesto, že v napadaném rozsudku uvádí, že provedl důkaz výše zmíněným materiálem či informací o povinné školní docházce v Turecku, z protokolu o jednání to nevyplývá. Toto jednání bylo společné ve třech věcech pod sp. zn. 29 Az 49/2008 (matka stěžovatele), sp. zn. 29 Az 50/2008 (stěžovatel) a sp. zn. 51/2008 (sestra stěžovatele) a úvodem je v protokolu konstatováno, že: „*obě – jak zástupkyně žalobců, tak pověřená pracovnice žalovaného prohlašují, že v daných věcech vedených pod sp. zn. 29 Az 49, 50 a 51/2008 již nebude krom nyní předložených listin navrhováno žádných dalších důkazů. Zást. žalobkyně předkládá její vyjádření k událostem, které se staly v zemi původu a pověřená pracovnice žalovaného pak předkládá listiny, které popisují sociální stav, zejména nezletilých dětí rodiny a možnosti jejich sociálního vedení v pobytu POS, i případného umístění do USP. Všechny tyto listiny pak soud zakládá ve fotokopii do těchto tří spisů, jak shora uvedeno.*“

Materiál ohledně povinné školní docházky v Turecku tedy v protokolu o jednání výslovně uveden není a ani z jeho dalšího obsahu není patrné, že by jím byl proveden důkaz, tzn., že by krajský soud tento listinný materiál nebo jeho část přečetl nebo že by sdělil jeho obsah a dal tak stěžovateli šanci vyjádřit se a případně vysvětlit vzniklé rozpory, což s ohledem na jejich povahu není vyloučeno. Bez možnost vyjádřit se a vysvětlit svá tvrzení, která se jeví být jako rozporná s informacemi o zemi původu, přitom závěr krajského soudu, který tvrzením stěžovatele o vyloučení ze školy neuvěřil, nemůže obstát, a to tím spíše, že se jedná o závěr, který nebyl správním orgánem vysloven a vzešel až na základě doplněného dokazování před krajským soudem.

Ustanovení § 77 s. ř. s., které je faktickou transpozicí požadavku tzv. „plné jurisdikce“ coby atributu práva na spravedlivý proces, sice zakládá nejenom pravomoc soudu dokazováním upřesnit, jaký byl skutkový stav, ze kterého správní orgán ve svém rozhodnutí vycházel, ale také pravomoc dalšími důkazy provedenými a hodnocenými nad tento rámec zjistit nový skutkový stav jako podklad pro rozhodování soudu; to znamená, že při rozhodování soud vychází jak z důkazů, které provedl správní orgán, tak z důkazů, které provedl sám (odst. 2 věta druhá). I když tedy třeba správní orgán všechny rozhodné skutečnosti nezjistil, soud si za pomoci důkazů, které sám provedl, může věc náležitě objasnit a žalobu zamítnout. Předpokladem je ovšem řádné provedení daných důkazů předložených jednou stranou, jehož součástí je i možnost druhé strany seznámit se s těmito důkazy a vyjádřit se k nim (z hlediska jejich existence, obsahu, pravosti

etc.), což plyne ze stěžejní procesní zásady, kterou je rovnost účastníků před soudem vyjadřovaná někdy jako rovnost zbraní.

Tato zásada je vyjádřena v ustanovení § 36 s. ř. s. a promítá se do řady dalších ustanovení, včetně těch, které se týkají jednání soudu a provádění dokazování, k němuž je třeba s odkazem na přiměřené použití občanského soudního řádu (zákona č. 99/1963 Sb.) podle § 64 s. ř. s. připomenout, že účastníci mají právo vyjádřit se k návrhům na důkazy a ke všem důkazům, které byly provedeny (§ 123 o. s. ř.). Z protokolu o jednání ze dne 10. 12. 2009 však nevyplývá, že by byl důkaz v podobě matriálu obsahujícího informace o povinné školní docházce proveden, resp. že by s ním byl stěžovatel seznámen a měl možnost se k němu vyjádřit, případně ozřejmit nastalé rozpory, které krajský soud bez dalšího vyhodnotil jako nevěrohodnost na straně stěžovatele.

Na základě všech shora uvedených skutečností proto Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že krajský soud pochybil, pokud vycházel z toho, že příběh stěžovatele nemůže obstát pro svoji nevěrohodnost.

Ohledně stěžovatelem namítaného pochybení v tom smyslu, že se žalovaný správní orgán a krajský soud měly zabývat možností humanitárního azylu, podotýká Nejvyšší správní soud, že oba tyto orgány se touto možností zabývaly a jejich rozhodnutí se nijak nevymykají racionální, akceptovatelné míře volného uvážení dané ustanovením § 14 zákona o azylu, která je omezena pouze zákazem libovůle, vyplývajícím pro orgány veřejné moci z ústavně zakotvených náležitostí demokratického právního státu (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 11. 3. 2004, č. j. 2 Azs 8/2004 - 55). Na jedné straně je sice nepochybná tíživá situace celé rodiny stěžovatele, jenž má tři sourozence a z toho dva mentálně postižené. Na druhé straně je však zřejmé, že se jedná o mentální postižení, které je vrozené a de facto neléčitelné (nevratné), i když jim odborná péče v zemi původu nebyla odpírána. Záleží proto především na rodičích, případně i na ostatních sourozencích, aby se dětem věnovali a poskytovali jim náležitou péči, jakkoli se jistě jedná o úkol dlouhodobý a nelehký. Ostatně rodinné vztahy jsou funkční s rozvinutou pozitivní citovou vazbou mezi dotčenými dětmi a jejich rodiči, jak vyplývá ze stanoviska psychologa ze dne 7. 4. 2008, na které upozornil správní orgán, jenž se snažil zohlednit celkovou situaci rodiny a zájmy obou postižených sourozenců stěžovatele v rámci posuzování jejich žádostí. Snaha stěžovatele, resp. celé jeho rodiny o udělení humanitárního azylu je tak z lidského hlediska nanejvýš pochopitelná, ale nedokládá žádné pochybení ve smyslu výše uvedených limitů úvahy správního orgánu.

Nejvyšší správní soud tedy uzavírá, že kasační stížnost byla shledána přijatelnou a s ohledem na výše vyložené pochybení také částečně důvodnou, a proto napadený rozsudek krajského soudu podle ustanovení § 110 odst. 1 s. ř. s. zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení. V tomto řízení je krajský soud vázán

právním názorem Nejvyššího správního soudu, který byl vysloven v odůvodnění tohoto rozhodnutí.

O náhradě nákladů řízení o této kasační stížnosti rozhodne krajský soud v novém rozhodnutí (§ 110 odst. 2 s. ř. s.).

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 15. července 2010

JUDr. Radan Malík
předseda senátu